

VISLIJN

INFOBLAD OVER DE OPENBARE VISSERIJ IN VLAANDEREN – JAARGANG 2022

6

ONDERZOEK BRENGT MIGRATIE
VAN DE PALING IN BEELD

18

VISKWEKERIJ GEEFT BEDREIGDE
EN BESCHERMDE SOORTEN
NIEUWE KANSEN

MET BIJLAGE

Visreglement 2022

AGENTSCHAP
NATUUR & BOS

WATER!

Water, niet alleen vissen hebben er behoefte aan. Het is de bron van alle leven op aarde. Zelfs ons eigen lichaam bestaat ongeveer voor 60% uit water. Je mag water dus terecht koesteren.

Toch is onze relatie met water op z'n minst turbulent. Het voorbije decennium volgden de droogtereclen elkaar op. De grondwatertafel zakke tot een alarmerend laag peil, de natuur begon letterlijk te verdrogen en in beken en vijvers kwamen steeds meer vissen in de problemen. In 2020 heb ik daarom de Blue Deal gelanceerd, een groot pakket aan acties en maatregelen om de droogte en waterschaarste in Vlaanderen structureel aan te pakken.

De klimaatverandering uit zich naast in droogte ook in wateroverlast. In 2021 beleefden we immers één van de natste denkbare zomers uit onze geschiedenis. In Vlaanderen kreeg vooral de Demer het zwaar te verduren. Dankzij de overstromingsgebieden en bufferbekkens in de vallei bleef de menselijke ellende en materiële schade daar gelukkig beperkt. Anders verging het de vissen. Je leest er meer over in deze Vislijn.

We moeten dus beter leren samenleven met het water. De behoefte aan een leefomgeving met voldoende ruimte voor water en natuur, waarin het aangenaam is om te wonen, te werken en te ontspannen, groeit immers met de dag.

Ook de openbare visserij draagt haar steentje bij met een ruim aanbod aan viswateren in je nabije omgeving. Vislijn wijst je alvast de weg met enkele interessante tips. In deze editie gaan we ook op pad met enkele visstandonderzoekers en wordt een tipje van de sluier gelicht over de mysterieuze trek van de paling en de kweek van bedreigde vissoorten.

Veel lees- en hengelplesier!

Zuhâl Demir
Vlaams minister van Natuur

Inhoud

4

AAN BOORD BIJ VISSTANDONDERZOEKERS

Onderzoek geeft een beeld van de visstand in de Vlaamse hengelwateren.

6

ONDERZOEK BRENGT MIGRATIE VAN DE PALING IN BEELD

De paling geeft enkele geheimen prijs.

10

ROLSTOELGEBRUIKERS HENGELN COMFORTABEL OP AANGEPASTE HENGELSTEIGERS

Het Kanaal Gent-Oostende is een toegankelijke hengellek rijk.

12

EEN DAG IN HET SPOOR VAN TWEE WEDSTRIJDHENGELAARS

Spanning en opperste concentratie aan de waterkant.

14

DE BOUW VAN EEN VISPASSAGE IS EEN KWESTIE VAN EVENWICHT

Migratieknelpunt op de Grote Nete is verdwenen.

16

WEETJES UIT DE VISBAK

Harde tijden voor de Demer, vernieuwde boothellingen en meer hengelnieuws.

18

VISKWEKERIJ GEEFT BEDREIGDE EN BESCHERMEDE SOORTEN NIEUWE KANSEN

In Linkebeek kweekt het INBO vissen voor gerichte uitzettingen.

20

TOON SPONTAAN JE VISVERLOF

Hengelstewards zorgen voor een aangename visserij voor iedereen.

21

HENGELN IN DE VIJF PROVINCIES

Op zoek naar een bijzondere hengellek? Vislijn vond er eentje in elke provincie.

COLOFON

VISLIJN is een jaarlijks magazine van het Agentschap voor Natuur en Bos. Verantwoordelijke uitgever: Jelle De Wilde, Directeur Communicatie, Agentschap voor Natuur en Bos, Havenlaan 88 bus 75, 1000 Brussel. Redactie, samenstelling en vormgeving: Matthias Van Milders - matthiasvanmilders.be / Toast Conftuur Studio - toastconftuur.be / Rudi Yseboodt, Kristof Vlietinck, Tom Vermijlen - Agentschap voor Natuur en Bos. Foto's: © Vilda - vildaphoto.net, tenzij anders vermeld. Drukwerk: www.wartooosgroup.eu. De meningen die derden in dit magazine vertolken vallen buiten de verantwoordelijkheid van het ANB.

www.natuurenbos.be/visserij

Aan boord bij visstandonderzoekers

“Steek je hand niet in het water, wij zetten daar 5 kilowatt stroom op”

Meten is weten en dat geldt ook voor visstandbeheer. Welke soorten zwemmen in een bepaald water? Hoeveel vissen zijn er te vinden? En hoe zit het met grootte en gewicht? Visstandonderzoek zoekt een antwoord op deze vragen. Vislijn volgde op een warme junidag zo'n onderzoek op Den Aerd, een plas in Minderhout (Hoogstraten).

Boten zijn normaal gezien niet toegelaten op Den Aerd, ook bekend als de E10-plas. Het team van VisAdvies verkreeg een uitzondering. In opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos voert het Nederlandse bedrijf er een visstandonderzoek uit. Om de vispopulatie dicht bij de oever te inventariseren, opteren de mannen van VisAdvies voor elektrisch afvissen. Op het open deel van de 18 hectare grote plas gaan ze zegenvissen. Daarbij wordt een lang net verticaal in het water gelaten en in een grote lus gelegd. Door het net aan boord te trekken, wordt de vis in een steeds kleiner gedeelte gedreven. Uit dat laatste deel ontsnappen, kan niet. Bij wijze van steekproef worden enkele zones bevestigd. Door te kiezen voor dezelfde locaties als bij een onderzoek uit 2012, kunnen gegevens goed worden vergeleken.

Spanningsveld

Voor het onderzoek op Den Aerd krijgen Robin Blokhuijzen en Marnix Van Schaik van VisAdvies de hulp van beroepsvisser Bram Van Wijk. Bij het elektrisch afvissen laveren Robin en Marnix met hun boot tussen de overhangende oeverbegroeiing. Robin legt eerst even de techniek uit. “Met ons schepnet als pluspool en een staalkabel als minpool creëren we een spanningsveld. We zetten 5 kilowatt stroom op het water. Dat trekt vissen aan en verdooft ze tijdelijk. De verdoofde vis scheppen we uit het water en aan de kant meten we elk exemplaar. De grote dieren wegen we ook. Daarna laten we ze weer vrij.”

De eerste sessie levert baars, snoek, zonnebaars en paling op. Lokale hengelaar René De Bie is erg opgetogen. “Nu kan ik bewijzen dat hier effectief paling zit, zoals ik altijd al beweerde.” René houdt een oogje in het zeil aan Den Aerd. Hij stelde zijn vakantie uit enkel en alleen om bij het onderzoek aanwezig te zijn.

Knorrepos en albinomeerval

Dat het onderzoeksteam uit Nederland komt, mag niet verbazen. “Bij mijn weten heb je in België niemand die dit werk doet”, zegt Bram, die stamt uit een familie van beroepsvissers op zoetwater. “Ik ben al de vierde generatie. Ons bedrijf werd opgericht in 1900. Op mijn achttiende kwam ik in de zaak. Ik werkte me de pleuris, maar verdiende niets. Daarom stapte ik over op de onderzoeksvisserij.”

Vissers maken straffe stoten mee en dat geldt ook voor deze heren. Robin vertelt honderduit over spectaculaire vangsten zoals een albinomeerval, een zeldzame knorrepos en zelfs een gezonken boot. “Dit werk levert je een zak met mooie verhalen op”, besluit Bram.

Behendig

Het zegenvissen of zegentrekken is normaal gezien een nachtelijke activiteit. Maar omdat het water van Den Aerd vandaag vrij troebel is, kan het team al bij avondlicht beginnen. In het open deel van de plas worden onder meer brasem, meerval, zeelt en karper gevangen. Robin legt zeer behendig de glibberige vissen op de meetlat. Hij roept soortnaam, lengte en gewicht naar Marnix die alles ijverig noteert. De ondergaande zon zorgt intussen voor een prachtig licht over het glinsterende water van Den Aerd.

Bij wijze van steekproef worden enkele zones bevestigd. Door te kiezen voor dezelfde locaties als bij een onderzoek uit 2012, kunnen gegevens goed worden vergeleken.

Onderzoek brengt migratie van de paling in beeld

“We ontdekten dat zilverpalingen tot zeker 1000 meter diep zwemmen”

De paling is een wonderlijke vis die nog heel wat geheimen heeft. Onderzoeker en hengelaar Pieterjan Verhelst probeert meer inzicht te krijgen in het leven van de paling. Zijn onderzoek kan helpen bij de bescherming van de vis. Dat is nodig, want de soort is ernstig bedreigd. Een combinatie van maatregelen kan de toestand van de paling in Vlaanderen verbeteren.

Als visbioloog aan het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) werkt Pieterjan aan een Europees Lifewatch-onderzoek naar de migratie van de paling op zee. Dat doet hij samen met het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) en de Universiteit Gent. “We gebruiken een datalogger. Zo’n toestelletje hangen we uitwendig aan de paling. Na zes maanden komt de logger los en spoelt die hopelijk ergens aan. Wie de logger vindt en aan ons terugbezorgt, krijgt een beloning van 50 euro. Die methode is enorm succesvol, we hebben al bijna 35% van onze loggers terug.”

“De datalogger registreert de temperatuur en de diepte. Daarmee kunnen we berekenen waar de vis is geweest en zijn route uitstippelen. Interessant, want eigenlijk weten we amper wat er met de paling gebeurt in de Noordzee of de Atlantische Oceaan. Wat we wel weten, is dat jaarlijks een massa dikke, proteïnerijke palingen door de oceaan migreert. Dat is een belangrijke voedselbron voor predatoren als haaien, tonijnen en walvisachtigen. Als de paling er zwaar op achteruitgaat, treft dat dus waarschijnlijk ook deze dieren.”

“Bijna 20% van de palingen met een logger werd door deze zeeroofdieren opgegeten. Het is vrij aannemelijk dat haaien, tonij-

nen en walvisachtigen gericht jagen op de massale palingtrek tijdens de winter. Je kan het wat vergelijken met de roofdieren die jagen op gnoes en zebra’s tijdens de trek in Afrika.”

Mysterie van de trek naar de Sargassozee

“Wat vrij snel duidelijk werd, is dat de paling op zee erg diep gaat, tot wel 1000 meter”, weet Pieterjan. “En vermoedelijk nog dieper, want onze loggers kunnen niet dieper meten. Of onderzoekers met dergelijke technologie het mysterie van de Sargassozee kunnen oplossen? Dat denk ik wel.”

De Europese en Noord-Amerikaanse paling wordt verondersteld te paaien in die zee in de Bermudadriehoek, maar eigenlijk is dat nog niet helemaal zeker. Nog nooit werden volwassen palingen of eitjes in de Sargassozee waargenomen, enkel piepkleine palinglarven. Daarom wordt aangenomen dat de paai in die buurt gebeurt.

Als de Europese paling na de opgroefase in de binnenwateren evolueert tot een zogenaamde zilverpaling, zwemt hij naar zee en begint aan de trek door de Atlantische Oceaan. Bij aankomst in de Sargassozee is de paling geslachtsrijp. Na het paaien sterven de volwassen dieren. De nieuwe palinglarven maken de beweging in de omgekeerde >>

“De datalogger registreert de temperatuur en de diepte. Daarmee kunnen we berekenen waar de vis is geweest en zijn route uitstippelen.”

“ Een geïntegreerde aanpak maakt werk van alle uitdagingen die de paling bedreigen.

richting en bereiken de Europese kust als glasalen als ze al twee jaar oud zijn. Daar proberen ze de waterlopen op te zwemmen om er gedurende jaren op te groeien tot zilverpalingen.

“Aan de hand van de dataloggers ontdekten we twee migratieroutes voor palingen vanuit België”, legt Pieterjan uit. “De meeste palingen nemen de logische route en migreren via het Kanaal tussen Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk richting de Atlantische Oceaan. Maar een aantal neemt de route ten noorden van het Verenigd Koninkrijk. Waarom die palingen dat doen, weten we nog niet. Volgen ze bepaalde zeestromen? Of onthouden ze de route waarlangs ze naar België zijn gekomen?”

Samen met andere Europese onderzoekers probeert Pieterjan nog een ander geheim van de paling te achterhalen. “Alle palingen planten zich voort op hetzelfde moment en dezelfde locatie. Maar vissen uit het noorden van Noorwegen moeten dubbel zoveel afstand afleggen als die uit Portugal. Vertrekt die Portugese paling dan op een ander moment? Of migreert hij aan een andere snelheid?”

Aangepast spui-beheer en glasaalgoten

De aandacht voor het lot van de paling groeit. De soort wordt immers in zijn voortbestaan bedreigd.

De hoeveelheid glasaal die vandaag de Vlaamse waterlopen optrekt, is nog maar 2% van de massa die dat voor 1980 deed. Maar er is beterschap in zicht. “Op dit ogenblik worden twee belangrijke beheersmaatregelen genomen: het aangepast spui-beheer en de installatie van glasaalgoten”, vertelt Pieterjan. “In het voorjaar worden de sluizen van een aantal waterlopen bij de monding 10 tot 20 centimeter opengezet bij vloed. Door die kier kunnen grote hoeveelheden glasaal binnenkomen. Het gebeurt enkel wanneer er nadien bij eb ook weer afvoer is van het zoutwater. Anders bevordert dit de verzilting van de polders. Bij droogte is die afvoer er niet en kan er

geen aangepast spui-beheer zijn. De klimaatverandering speelt hier dus ook een bepalende rol.”

“De glasaalgoot passen we toe aan obstakels zoals pompstations. Voor de glasaal vormen die een muur. Daarom monteren we een diagonale goot langs die muur. In de goot staan borstelharen en stroomt water. De glasaaltjes kruipen naar boven en vallen voorbij de goot in een opvangbak. Vrijwilligers laten de glasalen in het water voorbij het obstakel. De glasaalgoot werkt goed voor de paling. Maar andere migrerende vissoorten als forel, zalm, fint of stekelbaars hebben er niet veel aan. Die zijn gebaat bij het aangepast spui-beheer.”

Vijf uitdagingen

Eens de paling onze waterlopen is opgetrokken – al dan niet met wat hulp – wachten hem nog meer uitdagingen. Pieterjan somt ze op. “Om te beginnen zijn er de vele migratie-obstakels in onze waterlopen. Er wordt sterk geïnvesteerd in visveilige waterpompstations, maar er zijn er nog heel wat met een hoge mortaliteit, soms zelfs tot 100%. De impact van scheepvaartsluizen is sterk onderbelicht. Maar onderzoek op het Albertkanaal toont aan dat ze de palingmigratie ongelofelijk in de war kunnen sturen. Meer dan de helft van de palingen slaagde er niet in het kanaal te verlaten richting zee.”

“Een tweede factor is de vervuiling, dat is in Vlaanderen een groot probleem, ondanks behoorlijk wat verbeteringen op dat vlak. Maar paling is een vette vis die nog steeds heel wat zware metalen en giftige stoffen opslaat. Dan heb je ten derde ook een parasiet in de zwemblaas van de paling waardoor die minder flexibel is. De paling kan tijdens de oversteek van de oceaan minder vlot stijgen en dalen. Daardoor is hij meer kwetsbaar voor roofdieren. Overbevissing en stroperij vormen een vierde bedreiging. In Scandinavische landen en Nederland is er bovendien ook nog heel wat commerciële visserij op paling.”

“Ook van klimaatverandering blijft de

paling niet gespaard. Veranderingen in zeestromingen hebben mogelijk een invloed op de migratieroutes van glasaal, waardoor die misschien niet meer op het juiste moment op de juiste plaats arriveren.”

Geïntegreerde aanpak

Voor de hoeveelheid inkomende glasaaltjes zijn er perspectieven op beterschap. Maar de zilverpaling weer naar zee laten migreren, blijft een grote uitdaging. Daarom is een geïntegreerde aanpak erg belangrijk, waarbij wordt gewerkt aan alle uitdagingen die de paling bedreigen. Ook hengelaars dragen daar hun steentje aan bij, bijvoorbeeld door de gevangen paling terug te zetten. Het INBO adviseert trouwens de invoering van een algemene terugzetsplicht voor paling. Die is niet alleen in het belang van de ernstig bedreigde vis, maar ook van de mens. Door de vervuiling houdt consumptie van rivierpaling gezondheidsrisico's in.

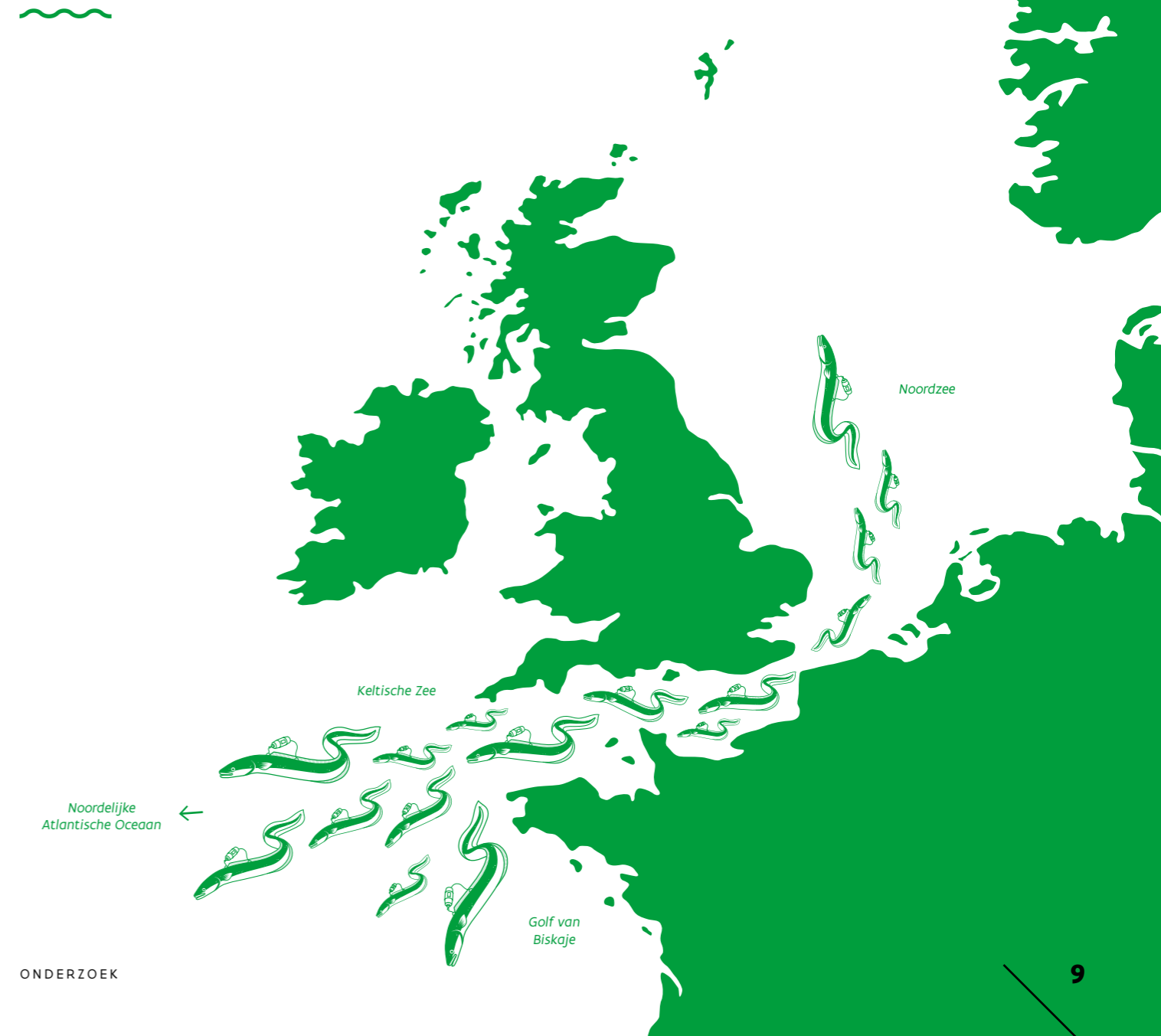
Speel het spel 'Red de paling'

Al spelend kennismaken met de moeilijkheden die een paling ervaart, dat doe je met het computerspel 'Red de paling'. Daarin probeer je paling Angie veilig naar de zee te loodsen, voorbij sluizen, vervuiling en waterkrachtcentrales. Tijdens het spel krijg je ook heel wat boeiende weetjes over de paling mee.

bit.ly/savetheeel

Pieterjan Verhelst bij een glasaalgoot (foto links): deze maatregel helpt glasaaltjes voorbij migratie-obstakels.

Rolstoelgebruikers hengelen comfortabel op aangepaste hengelsteigers

“Toen ik deze steiger ontdekte, dacht ik meteen: ‘Wow, de max’”

Hengelplekken zijn niet altijd even vlot toegankelijk voor rolstoelgebruikers. Soms is het simpelweg onmogelijk om de waterkant te bereiken. Aangepaste hengelsteigers zijn dan de oplossing. Meer en meer verschijnen ze aan de openbare viswateren. Ook in Moerbrugge (Oostkamp) aan het Kanaal Gent-Oostende vind je er een, en dat tot grote tevredenheid van hengelaar Kurt Deklerck.

“Ik ben een *mooiweervisser*”, lacht Kurt op de steiger aan het kanaal. Nochtans treffen we hem op een grijze dag, maar voor Vislijn maakt hij graag een uitzondering. “Op een zonnige dag zit je hier de hele dag in de zon. Toch krijg je het niet te warm omdat je laag en dicht tegen het water zit. Dit is een *machtige* locatie.”

Plezier bij het hengelen

De hengelsteiger werd aangelegd door de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) in het kader van het landinrichtingsproject Nieuwenhove Gruuthuyse. De provinciale visserijcommissie (PVC) droeg via het Visserijfonds voor 30% bij in de kosten. De constructie bestaat uit een steiger die plaats biedt aan twee hengelaars en een toegangshelling vanop de dijk. Kurt rijdt de licht hellende strook behendig op en af. Voor de installatie van zijn twee hengels krijgt hij hulp van boezemvriend Danny D'hoore.

“Rolstoelers vinden niet snel een goede hengelplek waar ze dicht bij het water kunnen

zitten”, getuigt Kurt. “Toen ik deze steiger ontdekte, dacht ik meteen: ‘Wow, de max’. Sindsdien kom ik geregeld vissen, samen met Danny. Mijn rechterarm functioneert niet meer zo goed. Als ik beet heb, geef ik de lijn door aan Danny. Makkelijk, zo moet ik mijn handen nooit vuilmaken”, brengt Kurt zijn toehoorders aan het lachen.

“Ik help Kurt met plezier”, zegt Danny, die ook Kurts coach is aan de biljarttafel. Kurt is meervoudig Belgisch, Europees en wereldkampioen snooker en pool bij de rolstoelatleten. “Ik heb ook een handicap. De coaching kan op een dag voorbij zijn. Maar de vriendschap, die blijft. Als we samen gaan hengelen, maken we veel plezier.”

Nog steigers op komst

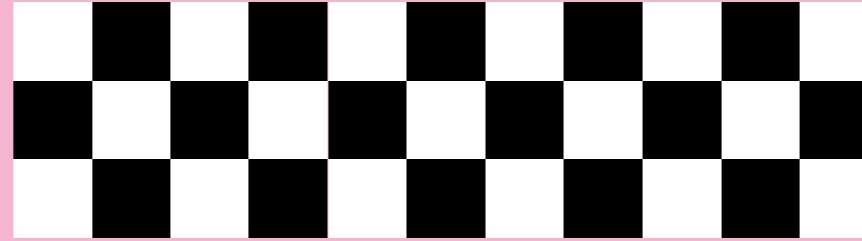
De drijvende krachten achter de hengelsteiger in Moerbrugge zijn PVC-leden Ghislain Boey en Jerome Pottier. “Wij ijveren al een tijd voor rolstoeltoegankelijke hengelsteigers in de regio van Brugge”, zegt Ghislain. “De VLM steunde ons meteen in het idee om er hier eentje aan te leggen. In Jabbeke vind je ook een hengelsteiger voor rolstoelgebruikers. En in de toekomst volgen er nog aan de Ronselaerebeek en de Gevaertsarm in Beernem.”

Om de nieuwe steiger bekend te maken, trokken Ghislain en Jerome naar lokale dokters en apothekers. Die konden op hun beurt het nieuws verspreiden. “Ik zie soms rolstoelhengelaars aan het werk op onmogelijke plaatsen”, aldus Ghislain. “Of ze vissen met een lange *lancé* (een werphengel) om toch maar bij het water te raken. Daarom is dit initiatief zo nodig. Zien wij ergens een hengelaar in een rolstoel, dan gaan we die meteen vertellen dat deze aangepaste hengelsteigers bestaan.”

Een dag in het spoor van twee wedstrijdhengelaars

“Waar zitten die grote blankvoorns toch?”

Hengelen is sport, zeker in competitie. Vislijn volgde Tom Vanbrabant en Kenny Baeten tijdens een wedstrijd van het Maaslands Verbond van Lijnvissers Verenigingen. Net als de 22 andere deelnemers probeerden ze aan het Kanaal Bocholt-Herentals zoveel mogelijk vis te vangen.

9:34

De lottrekking bepaalt de plek van elke deelnemer. Kenny en Tom verwachten geen enorme vangsten vandaag. “Er is heel weinig stroming”, weet Kenny. “Veel vis vang je hier de laatste tijd niet.”

10:18

De hengelaars maken hun hengelplek en materiaal klaar voor de wedstrijd. Kenny mengt zijn voeder ter plaatse. “Als bindmiddel gebruik ik verse duivenmest. Ouderwets, maar de vissen zijn er dol op.”

10:52

Kenny peilt het water. Hij stelt zijn materiaal af op de structuur van de bodem. “Je moet het water echt kunnen lezen”, weet hij.

11:05

In tegenstelling tot Kenny zit Tom niet op een van de twee uiterste hengelplekken. “Daar heb je vaak de beste vangst omdat de vis er eerst toekomt. Maar ik geef me nog niet gewonnen. Het competitieve karakter van een hengelwedstrijd spreekt me wel aan.”

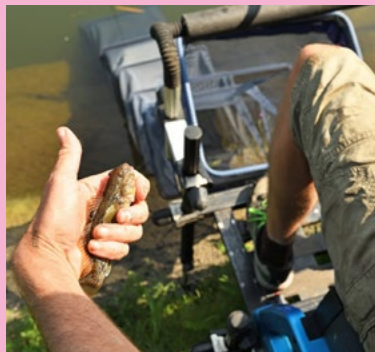
11:15

De toeter klinkt voor de eerste keer: het voeder wordt gecontroleerd. De deelnemers mogen maximum 10 liter lokvoeder gebruiken. Ook het aas ontsnapt niet aan het oog van de controleurs.

11:50

Tien minuten voor de start mag het voederen beginnen. Plots klinkt het plonzen van ballen lokvoeder in het water. Tom werpt ook nog wat lokvoeder in het water met een kom aan een stok, de zogenaamde cup. “Daarmee kan ik het voeder heel precies plaatsen.”

12:00

De wedstrijd begint! “Ik vis ook op zwartbekgrondels vlakbij de oever”, toont Tom. “Ik verwacht geen grote vangsten, dan zijn die kleine grondels de moeite.” De strategie lijkt te werken. Vliegenvlug haalt Tom de ene na de andere vis boven.

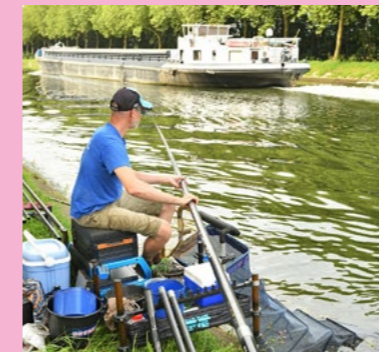
12:35

Kenny gaat resoluut voor blankvoorns. Als hij beet heeft, haalt hij zijn hengel behendig met een zijwaartse beweging aan land. Op het jaagpad net achter hem passeren massaal veel fietsers. Een hengel recht achteruit trekken zou voor ongelukken zorgen.

14:37

Tom verandert het geweer van schouder. “Ik ving tot nu toe misschien wel zestig grondels per uur. Maar ik wil nu graag ook enkele zwaardere blankvoorns vangen.”

16:07

Een fors binnenschip zorgt voor behoorlijk wat deining. “Ik moet mijn voederplek weer aanvullen, want mogelijk is die nu wel verstoord”, zegt Tom en hij mikt twee ballen lokvoeder in het water.

16:39

“Waar zitten die grote voorns toch?”, zucht Kenny terwijl hij een kleiner exemplaar aan de haak heeft. Met het einde van de wedstrijd in zicht vist hij dan toch nog een forse blankvoorn uit het kanaal.

17:22

Naar de weging van de vangst kijkt elke deelnemer uit. De wedstrijdzone is ingedeeld in vier sectoren. Kenny wint de zijne met bijna 5 kilo, daar had ik voor getekend. Goed dat ik zoveel kleine grondels ving.”

Een imposante kraan maakt de werfzone bij de Hoolstmolen in Olmen makkelijk vindbaar. De oude watermolen zelf valt minder op. Hij heeft wel een opmerkelijk lange geschiedenis van mogelijk bijna achthonderd jaar.

Tunnel onder vijver

Vandaag wordt een nieuwe bladzijde geschreven in die geschiedenis. De bouw van een vispassage zorgt dat vissen voorbij het obstakel raken en de molen toch blijft functioneren. Een deel van het water van de Grote Nete stroomt na de werken langs de molen, en een ander deel gaat via de nieuwe vispassage. Die telt 19 trappen van zowat 8 centimeter hoog, waardoor vissen het hoogteverschil kunnen overbruggen. “De specifieke uitdaging hier is de oude spaarvijver”, vertelt projectingenieur Rik Scholiers van de VMM. “Daarin stockeerde de molenaar vroeger water voor droge tijden. Die vijver behouden we, want hij heeft erfgoedwaarde. Daarom loopt de vispassage er in een tunnel onderdoor. Het juiste niveau van de trappen inschatten, is cruciaal. Als ze te laag zijn, stroomt de Nete als het ware leeg. Als ze te hoog zijn, kan er geen water in de passage.” Daarmee is nog niet alles gezegd, stipt hoofdaannemer Rob Van Raak aan. “We werken hier naast historische gebouwen, dan moet je extra voorzichtig zijn. Ook is het terrein erg drassig, dat maakt het er niet eenvoudiger op.”

Stenen van 60 kilo

Rik legt uit hoe de vispassage wordt opgebouwd. “Elke trap zomen we af met een rij aansluitende palen die de barrière vormen voor het water. In het midden maken we een U-vormige uitsparing. Bij droog weer kan het weinige water daar nog door en blijft migratie mogelijk. Op de bodem van de vispassage leggen we breukstenen in een bed van beton.” Dat is een werkje voor gespierde arbeiders, lacht Rob. “Zo’n steen weegt tot wel 60 kilo.” “Als de schotten eruit gaan en het water voor het eerst zijn weg zoekt, dan zie je of de passage echt werkt”, zegt Rik. “Dat is een spannend moment.” “Molenaars zien een vispassage niet steeds graag komen. Ze vrezen waterverlies voor hun molen. Maar hier maakten we goede afspraken. Je moet altijd een evenwicht zoeken tussen erfgoed, de molen en de vispassage.”

Van de Noordzee tot Balen

De keuze van locaties voor de aanleg van vispassages gebeurt doordacht, merkt Rik op. Daarbij wordt onder meer gekeken naar de waterkwaliteit. “En die is goed, hier in de Kempen”, weet Riks collega en werftoezichter Michiel Peeters. “Maar goed ook, want als de waterkwaliteit slecht is, ga je met vispassages niet veel oplossen. Ook de natuur in deze omgeving doet het goed. Ik denk dat hier verderop zelfs een bever zit. Die maakt het ons met zijn bouwwerken soms wel moeilijk. (lacht) Maar vanuit natuuroogpunt is het natuurlijk prachtig dat hij aanwezig is.” Met de nieuwe vispassages aan de Hoolstmolen en aan natuurgebied Bels Broek en Heide raakt de vis van de Noordzee tot in Balen. En hengelaars krijgen er interessante hengellekken bij.

De bouw van een vispassage is een kwestie van evenwicht

“Het water dat voor het eerst zijn weg zoekt: spannend!”

Waterbeheerders investeren volop in de aanpak van migratieknelpunten. Daarvoor krijgen ze vaak steun van het Visserijfonds van het Agentschap voor Natuur en Bos. Zo worden onze waterlopen steeds toegankelijker voor migrerende vissoorten. De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) bouwt vispassages op de Grote Nete. Het is een stevige klus waarbij de grote middelen worden ingezet.

“Het juiste niveau van de trappen inschatten, is cruciaal. Als ze te laag zijn, stroomt de Nete als het ware leeg. Als ze te hoog zijn, kan er geen water in de passage.”

Weetjes uit de visbak

VERNIEUWDE BOOTHELLINGEN

Dat vissen vanop een boot een bijzondere ervaring is, lees je op pagina 30 in deze Vislijn. Toch zijn er niet zoveel openbare wateren waar je een visbootje te water kan laten. Het bootvissen zit in de lift en daarom renoveerde De Vlaamse Waterweg twee boothellingen langs het Kanaal Leuven-Dijle, beter gekend als de Leuvense Vaart. Je vindt ze aan twee spoorwegbruggen: de Leopold I-brug in Wilsede (Leuven) op de linkeroever en de Ambroosbrug in Hofstade (Zemst) op de rechteroever. Opgelet: om te hengelen vanuit een bootje heb je niet alleen een groot visverlof nodig. Je moet ook nauwgezet de verschillende vaarregels respecteren.

Check daarom vooraf www.visuris.be.

250

meter hengelzone

Aan het Galgenweel op de Antwerpse Linkeroever wordt hengelen nog aangenamer. De hengelzone langs de Beatrijslaan kreeg een grondige opknapbeurt. Over 250 meter is de oever nu een comfortabele stek voor diverse hengeldisciplines. Een hengelplatform zorgt voor meer ruimte en veiligheid voor wie daar wat meer behoefte aan heeft. De oude toegangstrap werd vervangen door een minder steile versie met brede treden en rustpunten. De Vlaamse Waterweg is de bouwheer, met financiering door het Visserijfonds.

Drama in de Demer

De extreme neerslag en wateroverlast in juli 2021 zal niemand snel vergeten. In Vlaanderen kreeg vooral de Demer het zwaar te verduren. Dankzij de overstromingsgebieden in de vallei bleef de menselijke ellende gelukkig beperkt.

Begin juli liepen de wachtbekkens rondom het Schulensmeer vol en kwam de ruime omgeving wekenlang onder water te staan. De goed ontwikkelde vegetatie begon af te sterven waardoor de zuurstofwaarden in deze bekkens tot nul daalden. In deze omgeving is dat geen onbekend fenomeen, al doet het zich meestal voor in andere periodes van het jaar. Maar lokale hengelaars wisten wat te doen: met schepnetten vingen ze vissen in nood en zetten die over naar naburige wateren.

Aanvankelijk leek men de schade te kunnen beheersen, tot gebeurde wat niemand voor mogelijk achtte. Op nauwelijks twee dagen tijd kelderde het zuurstofgehalte in de Demer zelf. Ruim 40 kilometer rivier tussen Lummen en Werchter werd zo goed als zuurstofloos. In de hele vallei vloeiende vervuild water vanuit de overstroomde gebieden naar de Demer. Het zelfreinigend vermogen van de rivier kon daar niet tegen op. De Vlaamse Milieumaatschappij, De Vlaamse Waterweg en het Agentschap voor Natuur en Bos organiseerden een gezamenlijke actie. Die leidde tot een noodplan om de gevolgen van de vervuiling onder controle te krijgen. Aquafin installeerde noodbeluchters, de firma Air Liquide ondersteunde met zuivere zuurstof de natuurlijke afbraak van de vuilvrucht.

Die vuilvrucht verplaatste zich toch steeds verder stroomafwaarts en ging via de Dijle richting de Rupel en de Schelde. De brandweer kwam meehelpen en de waterbeheerders installeerden extra pompen op alles samen 25 locaties. Na een maand intensief beluchten, begon het zuurstofgehalte zich te herstellen.

De visfauna van de Demer incasseerde een zware klap. Het herstel is allicht een proces van jaren. Om dit te bespoedigen, krijgt de bouw van nieuwe vispassages op de Demer alvast steun vanuit het Visserijfonds. Op de Dijle kon een massale sterfte gelukkig afgewend worden.

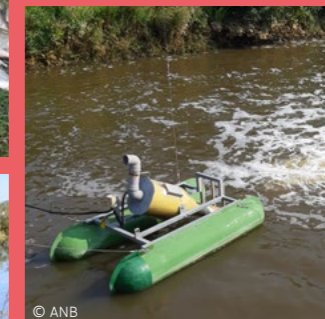
© VSM (Verenigde Vissers Schulensmeer)

© VSM

© Brandweerzone Rivierenland

© ANB

© ANB

95

 jaar

Dat is de leeftijd van de oudste houder van een visverlof. Hij is een van de 60.000 hengelaars die in 2021 een visverlof aankochten.

Viskwekerij geeft bedreigde en beschermde soorten nieuwe kansen

“Hengelaars appreciëren ons werk”

De kwaliteit van onze waterlopen gaat erop vooruit. Toch kan niet elke vissoort zich voortplanten op natuurlijke wijze. Daarom organiseert het Agentschap voor Natuur en Bos gerichte visuitzettingen. De viskwekerij van het INBO in Linkebeek is daarbij een cruciale partner.

“Soms volstaan maatregelen op het terrein niet. Dan doen we aan soortenherstel met vis die we hier kweken.”

In een rustige villawijk ten zuiden van Brussel ligt de viskwekerij van het INBO (Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek). Johan Auwerx en zijn collega's zorgen er voor de instandhouding of herintroductie van beschermde en bedreigde vissoorten en amfibieën. “Wat we hier doen, is vrij uniek”, vertelt Johan. “In onze buurlanden werden dit soort kwekerijen gesloten. Maar daar hebben ze spijt van, nu komen ze regelmatig larven bij ons halen.”

Prachtig domein

De kweekprogramma's in Linkebeek zijn eigenlijk de laatste optie. “Liefst nemen we maatregelen op het terrein om zo de lokale vis meer kansen te geven. Maar soms volstaan die niet. Dan doen we aan soortenherstel met vis die we hier kweken.” Voor de kweekprogramma's werkt het INBO nauw samen met de provinciale visserijcommissies en het Agentschap voor Natuur en Bos. “Hengelaars appreciëren ons werk. Soms krijg ik een berichtje van een henge-

laar die me laat weten dat uitgezette vis het goed doet.”

In coronavrije tijden krijgt Johan geregeld hengelaars over de vloer. Maar ook schoolkinderen en natuurliefhebbers komen tijdens gegidste rondleidingen genieten van het prachtige domein rond de kweekvijvers.

Doordachte visuitzettingen

De viskwekerij doet meer dan soorten in stand houden, benadrukt Johan. “Wij werken ook aan de genetische diversiteit. De stam van de serpeling in de Maas is bijvoorbeeld niet dezelfde als die in de Schelde. Waar het kan, proberen we die diversiteit te bewaren.”

Het INBO kweekt enkel bedreigde of beschermde soorten. De meer courante soorten worden gekweekt door commerciële kwekerijen. Ook zij werken mee aan doordachte visuitzettingen. “We houden rekening met de draagkracht van het water. Te grote vissen in een kleine waterloop verstoren het plaatselijke evenwicht. Zet als

particulier nooit zelf vis uit in de openbare wateren. Die uitgezette vissen kunnen de plaatselijke populatie domineren. Ze kunnen ook parasieten of ziekten met zich meebrengen.”

Rivierdonderpad

Hoe een kweekprogramma in zijn werk gaat, illustreert Johan met de rivierdonderpad. Die kleine vissoort leeft op de bodem van zuurstofrijke beekjes. “We wilden die soort versterken in het Demer- en Dijlebekken en haalden in Wallonië enkele kweekdieren. Hier in Linkebeek bootsen we de broedbiologie zoveel mogelijk na. We moeten voortdurend alles controleren. De eieren en de larven kunnen in onze kweekhal veilig opgroeien. Zo hebben we een goede productie. De vissen zelf zwemmen in onze kweekvijvers.”

“Op een bepaald moment werd de rivierdonderpad ziek. Plots besepte ik hoe dat kwam. In de witte kweekbakken verspilden de dieren te veel energie. Ze probeerden de

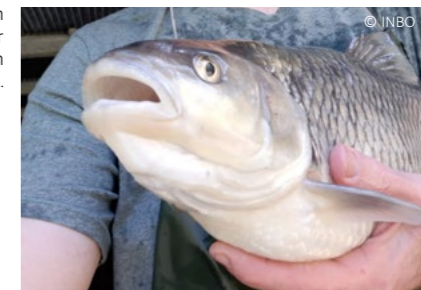
kleur van de omgeving na te bootsen. Zodra we gekleurde bakken gebruikten, verdwenen de ziektes.”

Een echte stiel

“Dit is de kern van onze kwekerij”, zegt Johan als we in de kweekhal staan. In de bassins bevinden zich beekforel en grote modderkruiper, in diverse ontwikkelingsstadia. Johans collega Bruno Picavet sorteert de goede eitjes en dat is een monnikenwerk. “Hij beslist over leven en dood”, lacht Johan. “Voor dat werkje moet je een vaste hand en goede ogen hebben. Viskweek is een echt ambacht. Pas na jaren heb je de stiel onder de knie.”

Het INBO kweekt in Linkebeek onder meer kopvoorn (boven) en grote modderkruiper.

Toon je visverlof

Hengelstewards zorgen voor de bescherming van vissen en viswateren. Ze dragen ook bij aan een aangename visserij voor iedereen. Dat doen de stewards onder meer door hengelaars te informeren en te sensibiliseren over de naleving van de visserijregels. Kom je hen tegen aan de waterkant, toon dan spontaan je visverlof.

www.sportvisserijvlaanderen.be/stewards

Hengelen in de vijf provincies

Op reportage langs vijf bijzondere viswateren kwamen we mensen met een hart voor hengelen tegen.

DOSSIER VISWATEREN

“ De Walenhoek is geliefd bij roofvissers en karpervissers.

De natuur hier is prachtig, het is zó rustig”, zegt Wesley enthousiast en gelijk heeft hij. Rond de vijvers zit her en der een hengelaar, maar door de weelderige begroeiing valt dat amper op. De Walenhoek is vooral in trek bij hengelaars met een voorliefde voor roofvis of karper. Het gedeelte met de openbare hengelvijvers is eigendom van het Agentschap voor Natuur en Bos.

“Je vangt hier mooie vissen. Ooit hebben we twintig karpers uitgezet. Nu heb je een oud bestand, met daarnaast jongere vissen die daarvan afstammen. Je vangt niet zo

vaak grote karpers, maar wel hele mooie. En de schoonheid vind ik belangrijker dan het gewicht. Ik weeg niet al mijn vissen, maar ik maak wel van elke vis een foto. Dat doe ik liefst in het water, dat is beter voor de vis.” Met zijn knappe foto’s – ook fotografie is een grote passie – heeft Wesley een groot bereik op Instagram.

Opruimactie

“De karpervissers van de Walenhoek vormen een heel leuke groep. Jaarlijks organiseren we een opruimactie. Vorige winter verzamelden we vijf volle vuilniszakken

met zwerfvuil en nog wat andere rommel. Spijtig genoeg laten sommige mensen behoorlijk wat afval slingeren, en dat zijn niet altijd hengelaars. Voor karpervissers is de natuur erg belangrijk. Wij nemen meer vuil mee naar huis dan we hebben meegebracht.”

“Ik word wel eens aangesproken door wandelaars. Als ik een karper vang, zijn ze altijd verbaasd door de grootte van de vis. ‘Zwemt dat hier rond?’, vragen ze dan. Dan moet ik me altijd bedwingen om niet te zeggen ‘Nee, die heb ik van thuis meegebracht.’” (lacht)

Naast mensen krijgt Wesley in de Walenhoek ook soms gezelschap van dieren. “Tijdens de paartijd van de kikkers weerklinkt een serieus concert, overdoevend zelfs. En ooit kwam een kat bij me zitten. Dat beestje was uitgehongerd. Ik gaf haar dan maar wat boilies. Dat is het aas dat we gebruiken voor karpers, maar het wordt gemaakt van diervoeding. Achteraf bracht ik haar naar de kattenopvang.”

Visveiligheid voor alles

De vijvers van de Walenhoek zijn in veel gevallen onderling met elkaar verbonden

via duikers. De vissen kunnen zich dus verplaatsen. Toch ziet Wesley geregeld bepaalde vissen terugkeren. “Veel van de karpers herken ik, bijvoorbeeld aan het schubbenpatroon of aan een beschadiging.”

Of ze bekend zijn of niet, alle karpers worden door Wesley en zijn kameraden met de grootste zorg behandeld. “Het welzijn van de vis staat voorop. Onthaken doe ik als het even kan in het water, dat is prettiger voor de vis. En moet het toch op de oever gebeuren, dan houd ik de onthaakmat nat. Ik zorg er ook voor dat er geen vin uitsteekt, want die zou kunnen breken. De veiligheid van de

vis gaat voor karpervissers voor alles.” Hengelen is voor Wesley een levensstijl. Een tattoo van een vis zet dat letterlijk en figuurlijk in de verf. “Ik vis op karper in binnen- en buitenland, in de natuur en in steden. Maar je kan me bijna elke week in de Walenhoek vinden. Hier kan ik helemaal tot rust komen en vang ik bovendien af en toe een vis. Wat wil je nog meer?”

© Wesley Crauwels

“De schoonheid vind ik belangrijker dan het gewicht.”

Vrijwilligers maken van het kasteeldomein van Horst een prettige hengellootie

“Hengelaars halen hun visverlof boven als ze ons zien komen”

Naast professionele medewerkers zorgen ook toegewijde vrijwilligers voor het wel en wee van de openbare hengelwateren. Christiane Schoonjans en John Oleo zijn er twee van. Aan het kasteel van Horst dragen ze mee zorg voor de beide vijvers, waarvan de kleinste openbaar is. Op de grotere vijver is hengelen enkel toegestaan voor leden van de lokale Horstvisser.

“Al vijftig jaar gaan John en ik samen vissen.”

Klein' is een ietwat misleidend begrip als het over de openbare kasteelvijver gaat. Met 1,56 hectare is dit een behoorlijke hengelvijver. De aanwezigen kunnen genieten van een nette en natuurlijke hengelomgeving. Dat is mee de verdienste van Christiane en John, die hier ook graag zelf hengelen.

Maïsdozen, flessen en blikjes

Nog niet zo lang geleden was de situatie wat minder rooskleurig. De vijver had te kampen met achtergelaten afval, stroperij en hengelaars zonder visverlof. “Vorig jaar zei ik: ‘Die stroperij móet stoppen’”, zegt Christiane beslist. “Andere hengelaars vroegen zich af ons dat zou lukken. Wel, de situatie is misschien niet helemaal opgelost, maar ze is wel serieus verbeterd. Vroeger vonden we hier lege maïsdozen, flessen,

blikjes of broodzakken. Vandaag zag ik slechts één blikje, gisteren helemaal niets. De vissers kennen me al. ‘Ik heb mijn afvalzakje bij’, roepen ze als ze me zien.” Christiane en John informeren regelmatig bij hengelaars of ze in het bezit zijn van een visverlof. Ook andere mensen uit de buurt houden een oogje in het zeil, vertelt John. “Zien ze iets verdachts, dan bellen ze me op. Ik kom dan vanop afstand poolshoogte nemen en bel indien nodig de politie. De meeste hengelaars zijn blij dat er meer sociale controle is. Automatisch halen ze hun *permis* boven als ze ons zien komen.”

Vijftig jaar samen vissen

“Of ik nog kan ontspannen nu ik zo bezig ben met het toezicht op de toestand rondom de vijver? Ja hoor”, sust Christiane. “En ik geniet ook als ik jonge hengelaars een vis

zie vangen. Die jongen even verderop ving daarnet een karper, een prachtbeest van 6 kilo. Dat vind ik geweldig. Maar tijdens een wedstrijd van de Horstvisser, onze hengelclub, wil ik zelf een vis vangen. Ik wil in de uitslag staan!”

“Al vijftig jaar gaan John en ik samen vissen. Hij vist al van zijn twaalfde. ‘Morgen ga ik vissen. Ga je niet mee?’, vroeg hij toen ik hem voor het eerst ontmoette. In het begin nam ik een handwerkje mee, maar toen onze zoon wilde vissen, begon ik er ook aan. John en ik gaan sindsdien bijna altijd samen vissen, al trek ik er soms ook alleen op uit. We vissen altijd tegen elkaar. (lacht) Dat is spannend. De ene keer wint hij, de andere keer ik. Plezant!”

“Veel babbelen we niet tijdens het vissen. Maar ruziemaken doen we ook niet”, lacht John.

Natuurlijke oevers

Het valt op dat de oevers van de kleine kasteelvijver rijk begroeid zijn. Dat is geen toeval, weet Christiane. “Met de Horstvisser verzorgen we het maaibeheer. We laten de oevers begroeien en maaien slechts enkele hengelplaatsen. Zo creëren we een meer natuurlijke oever. En één keer per jaar houden we een grondige maaibeurt.”

Om de mooie kasteelvijvers van Horst intact te houden, staan enkele werken op het programma. Zo moet de versteving van de oevers de afkalving tegengaan. De toekomst van dit hengelwater oogt dus goed.

Nieuwe hengelsteigers maken hengelen in het Meetjesland nóg aantrekkelijker

“Ook met een minimum aan ervaring heb je geregeld beet”

Het Meetjesland heeft een roemrijk verleden op vlak van palingvisserij. Beroepsvissers en hobbyhengelaars visten er op paling, die massaal de weg vond naar de keukens van lokale restaurants. Vandaag heeft de soort het ook hier lastig. Maar voor hengelaars blijft de regio erg aantrekkelijk. Een reeks nieuwe steigers geeft het hengelplezier nog een extra zetje.

Aan het Isabellakanaal komen twintig hengelsteigers, vertellen Marnix (links) en Guido.

“ Op beide oevers van het Isabellakanaal komen hengelsteigers, twintig in totaal.

De wind ruist door de populieren, het donkere water ligt er aantrekkelijk bij, de oevers baden in weelderig groen. Niet moeilijk dat hengelaars worden aangetrokken door het Leopoldkanaal en het Isabellakanaal in Boekhoute. Dat geldt ook voor Guido Van de Veire en Marnix Scheir. Beide hengelaars van visclub De Goudkarper uit Oosteeklo zetten zich al jaren in voor de hengelsport in het Meetjesland. “Onze gemeente telt heel wat hengelaars met een visvergunning, maar er zijn geen aangelegde hengelplaatsen”, vertelt Guido. “Nochtans is dit een ideale hengelplek, met brede waterpartijen en een mooie diepte tot 1,7 meter. Bovendien is deze locatie makkelijk bereikbaar.”

Hengelen in het groen

Vandaag komt er schot in de zaak. Op verschillende plaatsen in de regio is de aanleg van hengelsteigers gepland, waaronder eentje voor rolstoelgebruikers. Zo staat het in de Ruimtelijke Hengelvisie Meetjeslandse Krekengebied. Aan die uitgebreide studie werkten verschillende partners mee, waaronder de provinciale visserijcommissie en het Agentschap voor Natuur en Bos. Ook over recreatie op en aan het water zijn afspraken gemaakt.

“Hier op het Isabellakanaal komen de eerste twintig hengelsteigers”, wijst Marnix vanop de brug aan het Isabellagemaal. “Ze komen op beide oevers tussen het pompgemaal en de monding in het Leopoldkanaal. De trappen worden mooi ingewerkt in het talud. En tussen twee steigers is er altijd 20 meter afstand. Je zal dus rustig zitten in het

groen. De werken starten normaal gezien in de loop van 2022.” (Het gesprek vond plaats in juli 2021.)

Ideaal voor jongeren

“Je vangt hier snoekbaars, baars, karper, voorn, brasem en snoek”, somt Marnix op. “Het is een rijk en gevarieerd visbestand, dat wordt versterkt met uitzettingen.” Dé vissoort die symbool staat voor deze regio is natuurlijk de paling. Helaas is de soort ernstig bedreigd in Vlaanderen (zie pagina 6 in deze Vislijn). “Migratieknelpunten zorgen ervoor dat de glasaal niet meer op eigen kracht tot hier geraakt”, schetst Guido. “Het palingbestand is ernstig achteruit gegaan.”

Toch halen hengelaars af en toe nog een paling boven. Zowel Marnix als Guido doet dat al van kindsbeen af. “Samen met twee jeugdvrienden, waaronder Martin Heylen, sprong ik om kwart voor zeven ’s ochtends op de fiets om te gaan vissen”, blikt Guido terug. “Naderde de klok van vier, dan werden we al ambetant omdat we weer naar huis moesten. Met de dobber vingen we tien tot twaalf palingen per dag. Peuren gebeurde hier toen ook nog vaak. En ’s nachts zag je de professionele palingvissers over het water varen.”

“Jongeren vinden de waterkant terug”, stelt Guido tevreden vast. “Voor hen is dit een ideale plek. Je moet geen geoefende visser zijn. Met een minimum aan ervaring heb je al geregeld beet.”

Zodra de avond valt, gaan de peurders op stap

“Als je je eerste paling vangt, ben je voor altijd verkocht”

Peuren mag dan een eeuwenoude vismethode zijn, in Vlaanderen vind je nog steeds fervente peurders. Ze trekken er vele avonden per jaar op uit om met een tros wormen op paling te vissen. Ghislain Boey en Jerome Pottier peuren al van in hun kindertijd. Het Leopoldkanaal in Moerkerke is een van hun favoriete hengelplaatsen.

“Vroeger visten we zonder lichtje op onze dobber, puur op het gevoel”, aldus Ghislain.

“ Voor mij is peuren de mooiste visserij die er is.

De duisternis treedt in, dichte pakken donkere wolken zorgen voor een dramatisch decor. Op het duistere wateroppervlak dansen twee rode lichtjes. Het zijn de lampjes op de dobbers van Ghislain en Jerome. De twee peurders zitten diep verscholen onderaan de steile oever. Hun uitrusting is al bij al vrij eenvoudig: een hengel met de peur en de dobber, en een stok met daaraan het peurnet. “Ik zag al peurders die de mast van een oude tv-antenne als stok gebruiken”, getuigt Jerome. “Of ze steken een simpele Y-vormige stok in de grond als hengelsteun.”

De peur bestaat uit een draad waarop de wormen in de lengte worden geregen. De draad wordt opgerold tot een tros. “De paling is een gulzigaard, die bijt zich echt vast in de peur”, vertelt Ghislain. “En dan begint hij vaak als een razende om zijn as te draaien.” Jerome vergelijkt de gladde vis zelfs met een alligator.

Beter dan een avondje tv

Omdat de paling vooral bijt als het donker is, trekken peurders er 's avonds op uit. “Vaak doen we dat vier of vijf keer per week”, zegt Jerome die in 2020 maar liefst 138 keer ging peuren. “Vangen we goed, dan zeggen we dat de palingen lopen. Maar even goed heb je op een hele avond nooit beet, tenzij van wolhandkrabben of rivierkreeften. Toch vind ik zelfs een avond zonder vangst leuker dan in mijn zetel voor de tv zitten. Weet je, ik peur al van kindsbeen af. Als je je eerste paling vangt, ben je voor altijd verkocht.”

“Vroeger visten we zonder lichtje op onze dobber, puur op het gevoel”, vertelt Ghislain terwijl hij zeer geconcentreerd naar het water tuurt. Intussen beweegt hij de hengel zachtjes op en neer om de paling te lokken. “Geregeld geven Jerome en ik een initiatie peuren. Als we kinderen zelf een peur laten maken, zijn de meisjes doorgaans minder

vies van de wormen dan jongens. Ik zie het als onze taak om kinderen te leren peuren. Die bloeien echt open als ze een visje vangen. Mijn kleinzoon peurt ook. Onlangs verkoos hij een peurwedstrijd boven een dagje naar het pretpark.”

Cultureel erfgoed

“Wat wij doen is heel bijzonder”, vindt Ghislain. “Wij vangen een vis zonder dat er een haak aan te pas komt. De paling raakt dus niet gekwetst, maar die peur moet hij echt hebben. Je kan niet geloven hoeveel *macht* zo'n paling heeft. Een vis van 900 gram, daar moet je serieus tegen vechten.”

Als hij beet heeft, mikt Ghislain zijn vangst behendig in het peurnet. Een omgekeerde paraplu – zoals vroeger gebruikelijk was – gebruikt hij daarvoor niet meer. Toch heeft hij er eentje in zijn auto liggen voor noodgevallen. “Je komt niet meer zo makkelijk aan nieuwe peurnetten”, weet hij. “Toen het palingbestand zwaar achteruitging, haakten veel peurders af. Vandaag vang je weer beter, onder meer door het aangepast spui-beheer.” Een aangepast beheer van de zeesluizen zorgt ervoor dat glasaaltjes, dat zijn jonge palingen, beter onze binnenwateren kunnen optrekken vanuit zee.

“Voor mij is dit de mooiste visserij die er is. In heel Vlaanderen toeren Jerome en ik rond om het peuren te bevorderen. Ons doel is de erkenning als immaterieel cultureel erfgoed. Als die er is, kunnen we de fakkel als gangmakers van het peuren doorgeven.”

Voor bootvissers zijn de Maasplassen een paradijs “Deze manier van vissen maakt je zo vrij”

Veel locaties waar je vanop een boot kan vissen, zijn er in Vlaanderen niet. Op de Maasplassen in het noordoosten van Limburg kunnen bootvissers wel hun hart ophalen. De uitgestrekte wateren zijn dan ook erg geliefd bij roofvissers die er met de boot op uit trekken. Mathy Vankerkom is een van hen en deelt zijn passie met plezier met andere hengelaars.

Als we de Vissenakkerplas opvaren, worden we vanop een kale boom begroet door een visarend.

In de streek van Maaseik en Kinrooi is het water nooit veraf. Niet alleen is er de kronkelende Maas, die de grens met Nederland markeert. De grindwinning zorgt er ook voor enorme waterpartijen zoals de Vissenakkerplas en de plas van Heerenlaak. Die zijn bij hengelaars zeer geliefd.

In Ophoven heeft hengelclub Het Snoekbaarsje een eigen boothelling. De leden vissen immers bij voorkeur vanuit een boot. “Dit is mijn thuiswater, ik woon hier vlakbij”, zegt Mathy, die ook voorzitter is van de vereniging. “Het is geen makkelijk water, maar eens je hier je weg kent, kan je een hele mooie visdag beleven.”

“Ik koester al lang een liefde voor het roofvissen. Gaandeweg begon ik dat meer en meer met de boot te doen. Eerst met een klein bootje, maar dat werd steeds groter. Met de boot trek ik er toch minstens

voor vier uur op uit, maar even goed voor een hele dag. Dat doe ik alleen, maar vaak neem ik een bevriende hengelaar mee. Met z'n tweeën is een dagje bootvissen eens zo leuk.”

Dikke laag sneeuw

Terwijl één hengel in een houder zit, houdt Mathy de andere in de hand. Tegelijk bestuurt hij de boot met de stuurknuppel. Mathy doet het allemaal erg behendig. Deze manier van vissen is heel gevoelsmatig, er komt geen dobber aan te pas. Na enkele seconden weet Mathy welke vis hij aan de haak heeft, ook al zit die pakweg twintig meter verder onder water. Een kwestie van ervaring, zegt hij. Toch maakt Mathy ook dankbaar gebruik van de bestaande technologie, zoals een sonar of een gps-geankerde elektromotor. “De tijd van sleuren

met ankers, die is voorbij.”

Nadat we de Vissenakkerplas hebben verkend, varen we over de Maas zuidwaarts naar de plas van Heerenlaak. Daar vangt Mathy enkele baarzen en af en toe een snoekbaars. “Toen de grindwinning nog op volle toeren draaide, vingen we vooral snoekbaars. Die houdt van troebel water. Vandaag is het vooral baars en snoek.”

“Vissen vanuit een boot maakt je zo vrij. Je kan vissen waar je wilt”, zegt Mathy. Intussen haalt hij een zoveelste baars boven. “Dat is nog geen hele grote, maar wel al een mooi exemplaar”, oordeelt hij tevreden. Vandaag varen we uit op een zachte septemberavond. Maar Mathy gaat het hele jaar door met zijn boot het water op. “Regen of kou houden me niet tegen. Enkel als het bliksemt vaar ik niet uit, dat is te gevaarlijk. Maar het gebeurt dat er een dikke

laag sneeuw in mijn boot ligt, dat vind ik prima.”

Visarend

“Da's een snoek”, zegt Mathy beslist wanneer hij weer beet heeft. Behoedzaam haalt hij het prachtige dier met de hand uit het water. Nadat hij de vis heeft onthaakt en het gevlekte patroon aan de camera heeft getoond, laat Mathy de snoek even voorzichtig weer in het water. Na deze mooie vangst zetten we weer koers over de Maas naar de Vissenakkerplas. Als we die opvaren, worden we vanop een kale boom begroet door een visarend. Het is de tweede al vandaag. Moet het nog gezegd dat dit gebied in trek is bij vissers?

Nuttige adressen Vislijn 2022

Infoloket openbare visserij – Provinciale visserijcommissies

Heb je een vraag over de openbare visserij? Wens je meer informatie over visserijregelgeving, viswateren, visrechten, vissoorten en visstandbeheer? Neem dan contact op met de visserijcommissie in je provincie.

www.natuurenbos.be/visserijcommissie

West-Vlaanderen

Burg 3, 8000 Brugge
Tel. +32 (0)50-40 58 04
visserijcommissiewvl@gmail.com

Oost-Vlaanderen

Woodrow Wilsonplein 2, 9000 Gent
Tel +32 (0)9-267 78 02
pvc@oost-vlaanderen.be

Antwerpen

Italiëlei 4 bus 16, 2000 Antwerpen
Tel +32 (0)3-204 03 35
visserijcommissieantwerpen@gmail.com

Vlaams-Brabant

VAC, Diestsepoort 6 bus 75, 3000 Leuven
Tel +32 (0)16-66 63 17
Tel +32 (0)471-56 48 25
patricia.leenaerts@vlaanderen.be

Limburg

Universiteitslaan 1, 3500 Hasselt
Tel +32 (0)2-553 24 32
pvc.limburg@vlaanderen.be

Getuige van een massale vissterfte?

Neem zo snel mogelijk contact met de lokale politie of de milieudienst van je gemeente.

Beheer van de visstand en de visserij

Agentschap voor Natuur en Bos staat in voor het beheer van de visstand, het behoud van de visserij en de naleving van de visserijwetgeving.

Agentschap voor Natuur en Bos

Meer informatie

Agentschap voor Natuur en Bos
Havenlaan 88 bus 75
1000 Brussel
visserij.anb@vlaanderen.be

Natuurinspectie

Natuurinspectie staat in voor de naleving van de visserijwetgeving. Visstroperij of andere ernstige inbreuken op de visserijwetgeving kan je melden bij Natuurinspectie:

Inspectieregio West (provincie West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen)

Tel. +32 (0)50-24 77 70
natuurinspectie.west.anb@vlaanderen.be

Inspectieregio Oost (provincie Limburg en arrondissement Leuven)

Tel. +32 (0)11-74 25 03
natuurinspectie.oost.anb@vlaanderen.be

Inspectieregio Midden-Vlaanderen (provincie Antwerpen en arrondissement Halle-Vilvoorde)

Tel. +32 (0)3-224 62 48
natuurinspectie.middenvlaanderen.anb@vlaanderen.be

Info blauwalgen

www.blauwalgen.be

Visverlof online aanvragen,
duplicaat visverlof, vragen
over je visverlof? Alle info op
www.visverlof.be

Meer info over visserij:
www.natuurenbos.be/visserij

Digitale hengelkaart Vlaanderen:
www.natuurenbos.be/hengelkaart